

(המשך מעמוד 7)

גלהבים מאוד, כמי שעושים את מלאכתם מבלי שליבם עימה.

איראפטר לעשות סקררדעת-קהל בצבא קרבי, ויש רק התרשמויות אישיות. לי נדמה כי רבים החלו תוהים מה הם עושים שם, בעצם, לעזאזל. איני בטוח שמילחמתו של אריק שרון פופולרית עוד בין אותם המכשעים את תוכניותיו.

בפעם שעברה נתקלתי בהרבה ברכות עליונות וגם בתופעות של שינאה וגינוי. הפעם לא נתקלתי לא באלה ולא באלה. רק במעין אדישות גוברת, כימעט פאסטי-ליסטית.

כשפוגשים בחייל מצוחצח ומבריק, מסתבר לך מקרוב שזהו איש-פלאנגות. הם נראים כמו חיילים אי-טלקיים או יוונים. למרות שהם לבושים בדיוק כמו חיילי צה"ל.

הם שונים לגמרי. חסר להם

של חטיבת חיל-הרגלים המקדונית של אלכסנדר הגדול — פאלאנס — ובעברית מוטב לקרוא לאירגון "החטיבות". הפלאנגות הן, בלי כחל ושרק, אירגון בעל אידאולוגיה ימנית-קיצונית, שנועד לשמור על האינטרסים של מישפחת ג'מילל ושל הפיאודלים הגדולים האחרים מקרב המארונים. ההנהגה אינה נבחרת, ואין במדינה מקום לאופוזיציה כלשהי. יכול מישוהו לטעון כי מוטב לה ללבנון לחיות בדיקטטורה של מיפלגה אחת, בעלת מנהיג אחד, לחזור אל ימי התוהו-והוהו וההשחיתות ההדרית של 1975. אך אין טעם להתכחש למציאות ודבר על מישטר דמוקרטי, חופשי או ליבי-רני, מעין העתק לבנוני של הרמון קרטיה הישראלית. זהו עולם אחר. דקות מעטות אחרי שישבתי במיסעדה כדי לסעוד את ליבי, הופיע פלאנגיסט במדים ושאל אותי באדיבות, ובצרפתית, אם אני עיתונאי. השבתי בחיוב.

לם. פורסם שרפאל איתן ביקר אותו כמה פעמים בג'ונייה, וכי הוא עצמו היה כמה פעמים בישראל. פורסם כי חייליו אומנו בישראל, וכי למעשה בא כל גייסקו וצוידו מישראל.

אבל ג'מילל אינו רוצה להרחיק לכת, בגלוי, מעבר למה שהוא עצמו קרא לו "הברית הטאקטית" שלו עם ישראל. אין הוא שולח את צבאו להילחם לצד הישר-אלים, הוא מוכן לקבל לידיו רק מה שכבר נכבש על-ידי צה"ל (כפי שקרה מצפון לכביש דמשק-ביירות, ביום שבו שהיתי בביירות).

ובעיקר: אין הוא רוצה בשום סימן של כיבוש ישראלי.

מכאן ההגבלה של הביקורים ברובעים הנוצריים, גם לעיתונאים מישראל, כמעט שאין פוגשים שם בחיילי צה"ל, ואין כמעט בכלל ישראלים אחרים.

היו פה אורחים מישראל, הם התנהגו בצורה נוראה, מספר לי ישראלי שהיה שם, "עסקנים ונשותיהם. העסקנים הקימו רעש, התנהגו כאדוני-המקום. הנשים צבאו על הבוטקים ונהגו בצורה וולגרית. גם כמה מהעיתונאים התנהגו ככובשים."

לא רוצים

כובש חדש

ישראלים אחרים פוגשים דברים רי-כופים על אנשי-העסקים המקומיים לקי-בל שקלים. אלה עושים זאת באירצון רב. בעל החנות-דלק, שקניתי אצלו בנוזן תמרי-רת דולארים (12 דולאר תמורת כ"30 ליטר של אוקטן 96) הציע לי לרכוש את השקר-לים שנותרו אצלו, ושאינן הוא יודע מה לעשות בהם. לפי היחס לדולאר, שווה לירה לבנונית כעת כחמישה שקלים.

(יש לברך את שילטונות-צה"ל על האיר-סוד המוחלט להוציא דבר כלשהו מלבנון, ועל החיפושים המדוקדקים הנערכים אצל חיילים ואזרחים בגבול.)

האמת היא שקשה שלא להרגיש ככובש-שים. נהגתי במשך כל הסיור באדיבות קיצונית, נתתי טיפים מעל לדרוש, שאלתי לכיוון בנימוס רב. אבל פה ושם תפסתי את עצמי כשאני נוהג בכביש בצורה מופר-קרת למדי, וכשאני משמיע הלצות שמוטב היה לוותר עליהן. קל, קל מאוד להיות לכובש, והדבר הוא כימעט בלתי-יגמנע אחרי כמה ימים ושבעות.

הלבנונים אינם רוצים ככובש חדש.

שוחחתי על כך עם אנשים סתם, ונדמה לי שלא חזרו רק על סיסמות הפלאנגות, אלא דיברו מן הלב, כאשר הביעו אהדה רבה לישראלים כמי שבאו לעזור להם נגד הפלסטינים (השנואים על הנוצרים), אך שבהחלט אינם רצויים ככובשים חד-שים.

כדאי לזכור: הסורים התקבלו כאן, לפני שש שנים, כמושעים, כשבאו ללבנון על פי הזמנת הנוצרים, כדי למנוע את ניצחון המוסלמים. תוך זמן קצר השניאו את עצמם, ועכשיו מרוצים הנוצרים מכך שצה"ל מילק אותם. הפלסטינים התקבלו תחילה כאחים סובלים (ונסבלים), אך הם השניאו את עצמם כאשר הפכו גם הם כובשים חמושים, אותו הדבר יקרה — בהכרח! — לצה"ל, אם לא יסתלק מכאן חיש מהר.

ג'מילל-הבן מודע לכך כבר עתה, הוא לא רוצה בנוכחות ישראלית בוכמת בשטח שלו, ודא בכך סימן העקול לעורר את הרעם שיש כאן כיבוש ישראלי.

ואילו ג'מילל-האב רוצה בישראלים עוד פחות, הוא מודע לאינטרסים של בעל-ההון המארוניים, בני מעמדו, הרוצים להי-ית שוב לבנקאים ולסוחרים של המרחב הערבי, ושאינן להם כל חשק לחיות בגטו הישראלי.

דעתו היא שהכושי הישראלי צריך לעשות את שלו (למסק מלב-נח את אויבי הפלאנגות) ולזכות אחר-כך הכיתה.

איש גדול,

בשיר

מיל חורי הוא סוחר, בהגדרתו, והוא עושה עסקים באחת ממדינות

אפריקה. הוא בא ללבנון לחופשת-מולדת. ביכלל, היהודים והלבנונים דומים זה לזה גם מבחינת היותם בעלי פזורה גדו-לה. במדינות רבות בעולם חי קיבוץ יהודי גדול לצידו של קיבוץ לבנוני-נוצרי גדול. "אבל," כמו שאמר לי ביירותי אחד, "ה-יהודים בכל מקום מאוחדים ומפעילים, לובי למען ישראל, והלבנונים מפוזרים, אינם דואגים ללבנון ובלתי-מאורגנים."

חורי שיכור קצת, והוא מרים את קולו יותר ויותר כדי להשמיע את דיעותיו. אשתו לא שתתה, והיא מעיפה מבט מודאג לעבר פלאנגיסט במדים, היושב בשולחן סמוך.

"אנחנו רוצים בשלום!" קורא חורי, "לא רוצים בשום כובש זר, שהסורים יסתלקו, שהפלסטינים יסתלקו, וגם אתם, תודה לכם על מה שאתם עושים, אבל גם אתם צריכים לזכות הכיתה."

מה דעתו על כשיר ג'מילל? חורי יוצא מגדרו. "הוא איש גדול! הוא יעשה את הכל כדי להשיג את מטרותיו!" ואחרי מבט מודאג של אשתו, "הוא דואג ללבנון! שלבנון תהיה חופשית ומאוחדת!"

האם צריכים לתקוף את ביירות המער-יית? "דרוש שלום! לא צריכים להרוג בני-אדם!" אומר חורי. אך אשתו קיצונית הרבה יותר. היא בהחלט בעד התקפה של צה"ל על ביירות המערבית. ואם יהיה מרחק-דמים, שבו ייהרגו גם נוצרים רבים החיים במערב, האשה אינה נרתעת. הם רוצים ברעתנו, צריכים להשמיד אותם! הפלסטינים הסורים גרמו לכל הצרות שלנו!"

כמו בעדה, וכמו כל הלבנונים, היא שכחה לגמרי מה קדם לכניסת הסורים ללבנון. בשכילה, כמו בש-כיל, כי איראק שרון, ההיסטוריה מת-חילה עם בוא הסורים הרעים.

ואחרי שייסוג צה"ל, וייעלמו הסורים והפלסטינים, לא יתחילו הלבנונים מחדש להתנפל איש על רעהו — מוסלמים נגד נוצרים נגד דרוזים?

מה פיתאום! "אנחנו עם אחד," אומר הבעל.

"הדת לא חשובה ביכלל, אין הבדל בין נוצרי ומוסלמי," אומרת האשה.

"נהיה עם אחד וארץ אחת, אחרי שכל הורים יסתלקו," אומר הבעל.

"בשיר ג'מילל הוא איש גדול!" אומרת האשה.

לא על גבי

טנק

ה ארץ מהממת ביופיה. בדרך מי-ראש-הניקיה עד דאמרו יש הרבה מיפוצים מרהיבים, אף כי שפת-הים עז-מה צרה, ואין בה חול, מילבד בקטעים מעטים. אפשר לנסוע מביירות עד פורטר-סעיד, מבלי להתרחק מן הים אלא בכמה מטרים או קילומטרים.

מדאמרו עד ביירות המיוזחתית, דרך בעבדא (נא להדגיש את ההברה האחרונה, הדלת קמזה), עוברים בנופים שווייצריים, בין עצים תמרים, מין של ברושים. חל-קים אחרים הם ים-תיכוניים מובהקים. גם האנשים הם ים-תיכוניים. המבקר יכול לדמות לעצמו שהוא ביוון או באיטליה.

אחר-תפילה נוצרי קטן בפיתג-הכביש מג-ביר את הרושם.

יש הרבה וילות נהדרות, בתים יפהפים, בלי הריסול, תריס-עץ.

חבז שלא יכודתי זבוא הנזה כדרך אחרת, כתייר רצון, בשלום.

נוכרתי בשלמה סתר, הצלם שנולח אלו לקאהיר, בימים הראשונים אחרי בואו של אנזור אל-סאדאת לארץ. היינו בין חצי-הריסר הישראליים הראשונים, הדיבוקו לנו שומר-יראש, קצינים של שרות-הברי-טחון המצרי. סתר היה מפקד-טנק, סמל, בטור שהגיע לקילומטר 101, בדרך ל-קאהיר.

כשהייתי הולך לישון, בחצות, היה סתר נשאר ער, שקוע בשיחת-נפש עמוקה עם אנשי-הביטחון המצריים, מתווכח עד אור הבוקר.

"אף לא העליתי על דעתי שאגיע לקא-היר בדרך זו," הפלטי פעם. "חשבת ש-אגיע למפקד בטנק שלי."

ואז אמר פסוק גדול: "כמה טוב יותר שהגעתי לקאהיר כך!"

תושבת ביירות המיוזחתית, הבורחת מפני אימת הקרב אל שרובים ליד צידו, רודפת שנוצר ליד דאמור, עיר-הרפאים הנטושה.

נביש ביירות צידו

אחרי ילדה שברחה ממנה בפקק הענקי

"אפשר לראות את תעודת-העיתונות?" שאל באדיבות.

הושטתי לו את תעודת-העיתונאי הישראלי שלי. הוא הביט בה קצרות, אמר תודה וחזר אל מיפקדתו — ממול, בצד השני של הרחוב.

לאחר מכן, כאשר שוטטתי קצת ברחו-בות בג'ול, בלוויית ענת הצלמת שהנציחה סצנות-רחוב וטיפוסים, נסעה אחרי, בחזי-לה. מכונית ובה שני פלאנגיסטים במדים, שדיווחו באלחוט.

איש אינו מדבר בחופשיות. הי-כריות חוזרות כמו תוכים על כמה פיסמות בסיסיות של הפלאנגות. חוץ מזה אין הם ששים לדבר, ומרי-פעם מושטט המבט כרי ראות מי מקשיב.

העתונאים נהגו

ככובשים

צה"ץ מגביל את הכניסה לרובעים הנוצריים של הפלאנגות בלב ביירות, כגון שכונת אשרפיה, חוף-הים והדרך לג'ונייה. מכיוון שאין לכך כל סיבה ביס-ת חוגית נגדית-לעין, אין מנוס מן המסקנה שהצבא התבקש לכך על-ידי ג'מילל-הבן, ואכן, בשיר ג'מילל נתון במצב עדין מאוד, הוא רוצה להתמנות כנשיא בעוד חודשים, הבחירות אינן מתנהלות על פי תהליך דמוקרטי מן הסוג המקובל במערב. אך יש גוף בוחר, ודרושה הסכמה של העדות העיקריות במדינה.

אין ג'מילל רוצה להתייצב בכח-רות אלה כסוכן ישראלי, ויתכן כי גם אינו יכול להיבחר כך. אין הוא רוצה לשבת, בג'וני, על כירי-נים ישראליים.

יחסיו עם ישראל, מאז 1975, ידועים היטב, ונכתב עליהם הרבה בעיתוני הער-

אחרי דבר מיוחד המציין את צה"ל, ברוך-השם: רישול מסויים, נימה אנושית כל-שהי המרככת את המיסגרת הצבאית, צו-רה מסויימת של פנייה ודיבור.

תלמידו

של פראנקו

כל הגדרים בלבנון משתמשים באר-תו הדגל — הדגל הלאומי האדום-לבן-אדום, ובמרכזו ארז. זהו דיגלם של המוסלמים הנוצרים כאחד, של הדאד והפלאנגות וגם של הצבא הלבנוני המוס-למי, ששרידינו לוחמים בביירות המערבית. מצפון לדמור מתנופף כל מקום לצד הדגל הזה דגל שני, המזהה את בעליו: דגל לבן, ובו סמל דמוי-ארז, בצורת פסים ירוקים ושחורים. זהו דגל הפלאנגות.

רואים אותו בכל מקום. נדמה כאילו בכל פינה של ביירות ופריבריה יש מישרד של הפלאנגות, ומכל בית שני ניבטות פניו של בשיר ג'מילל, מפלאקאטים שונים. כרוזות של בשיר, כרוזות של אביו, פיא-ר ג'מילל, כרוזות של פיא-ר ג'מילל המחבק את בשיר ג'מילל.

המנהיגים המארוניים האחרים — כמיל שמעון, סוליימאן פרנגייה, אליאס סרקי-ס — כאלו נעלמו. אין, יוק, יש בשיר, ועוד אין ישנו!

המדינה הנוצרית המתחילה בי-ביירות המיוזחתית, המשתרעת על-משם עד מבואות פריפונ, היא מדינה דיקטטורית, כמו פוריה של האפטר-אל-אפטר; איראן של השאה המנוח או ספרד של פראנקו.

הדמיון לפראנקו אינו מיקרי. הפלאנגות הן מיפלגה פוליטית, שהוקמה בשעתו על-ידי ג'מילל-האב. הוא קרא לה בערבית כתי'אב ("חטיבות"), אף השם הצרפתי, הי-כודת יותר, הלסך ומיפלגתו הפאשיסטית של פראנקו והספרדי. (השם נגזר משמה